

HET 'STANDARD THEATRE': 'JURASSIC PARK' IN DE NEGENTIENDE EEUW

Allan Stuart Jackson, *The Standard Theatre of Victorian England*, London & Toronto: Associated UP, 1993, 360 p. (ISBN 0-8386-3392-7).

Jacksons uitgebreide studie over het Londense 'Standard Theatre' biedt meer dan de titel laat vermoeden. Het gaat hier niet zozeer om de rol die dat theaterhuis speelde in de geschiedenis van het Victoriaanse drama dan wel om het Victoriaanse toneel, in al zijn aspecten, zoals dat in het 'Standard Theatre' aan zijn trekken kwam. Jackson heeft zijn levenslange passie voor het Victoriaanse toneel inclusief decor-materiaal, eigentijdse foto's en gravures in zijn werk willen vereeuwigen. Het resultaat is een gedetailleerd, chronologisch sfeerbeeld waarbij de hoeveelheid aan informatie de lezer soms een ietsje te veel wordt.

Vooreerst is er de familie Douglass. Zij beheerden het theater van 1848 tot 1889 en de verschillende familieleden waren duidelijk van alle 'theatermarkten' thuis. In de selectieve familieboom achteraan vindt men naast verschillende acteurs en actrices ook nog toneelschrijvers, muzikanten (pianiste, zangeres...) een decorateur, een danseres, een ingenieur en zelfs een verzekeringsmakelaar. De hele familie kon in het theaterbedrijf te werk gesteld worden. Een sprekend voorbeeld is Albert Douglass. Albert was 'call boy' vanaf zijn zevende, souffleur vanaf zijn zeventiende, assistent-regisseur op twintigjarige leeftijd en regisseur drie jaar later. Jackson toont overtuigend aan met hoeveel talent en energie de familie Douglass het theater tot één van de beste van zijn soort probeerde te maken. Ze moesten daarbij opboksen tegen de concurrentie van andere belangrijke theaters. Het was John Douglass sr. die het theater in 1850 aankocht en het met een dynamische visie voor de toekomst runde. Hij, en zijn hardwerkende zoon en opvolger, John Thomas Douglass stonden bekend als bijzonder faire werkgevers. Bij serieuze tegenslagen, zoals de brand van 1866, zorgden zij steeds in de eerste plaats voor het financiële welzijn van hun werknemers en dan pas voor zichzelf. Douglass jr. stond op dat moment aan het hoofd van zo maar eventjes 200 man (166).

De eerste grote ingreep die aan de familie Douglass, en dan vooral aan de patriarch John Douglass, mag toegeschreven worden is de uitbouw van het theater tot het gigantische complex dat in september 1850 zijn deuren kon openen. Er waren toen zitplaatsen voorzien voor niet minder dan 5000 (en meer) toeschouwers. Een bijna onvoorstelbare capaciteit. De grootte van het theater determineerde natuurlijk ook het soort theater dat er gebracht werd. De Standard zou zichzelf dan uitschakelen toen in de jaren tachtig de meer huiselijke, 'domestic' stukken gepropageerd

werden met aandacht voor langere dialogen, subtiele gelaatsuitdrukkingen en niet de avontuurlijke, extravagante poses die men in de Standard van ver kon volgen. De Standard was geen uitgelezen scène voor het naturalistische theater.

Anderzijds kon het tijdens die jaren dat het publiek op sensatie afkwam op een nooit eerder gekende populariteit rekenen. In de jaren zestig werd de Standard de 'Eastern Drury Lane' genoemd terwijl, zo zegt Jackson nog, dat eerder een compliment was voor Drury Lane. De familie Douglass kon de boot van het realistisch toneelspelen nog wat afhouden door alsmaar sterkere decorstunts op te voeren. De Standard was het Jurassic Park van de vorige eeuw. In scènes met water was dat altijd echt; het waren echte watervallen, echte stortregens. Paarderaces werden gelopen met echte paarden, voor een vossejacht verscheen een echte vos op het podium. Er waren echte treinen en echte stoomboten. Kortom, het acteren gebeurde tegen een grootse en indrukwekkende achtergrond. De jaarlijkse kerstproductie, de 'pantomime', voor 1874-5 was het verhaal van *Robinson Crusoe and his man Friday*. De beschrijving van dat stuk geeft een idee van de mogelijkheden van de Standard.

The ship is seen to sail out of the dock, fully riged and manned. Here is an opportunity for a nautical ballet, with illustrations of naval tactics... the ship breaks up, and then we have the open sea, with a moving panorama representing Crusoe's journey to his landing on the unknown island.(222-3)

In de jaren zeventig werd het Standard Theatre eveneens bekend omwille van de vele stukken over vrouwen. "It was dominated by women", zegt Jackson, "plays about women, and strong actresses were to become a major feature of the operations at the Standard" (223). Het bekende melodrama van Mrs Henry Wood, *East Lynne*, bijvoorbeeld, werd herhaaldelijk opgevoerd. Wat Jackson niet zegt is dat dit stuk allesbehalve emancipatorisch is. De 'New Woman' in het stuk moet uiteindelijk het onderspit delven en zich schikken in de traditionele rollenpatronen.

Maar het tij was aan het keren en niets kon dat tegenhouden. In 1887 werd de Standard verkocht, het was meer dan veertig jaar een familiebedrijf geweest. Jackson volgt dan nog even de perikelen van de familie na '87, ondermeer hun toernee op het continent. Hij besteedt hier de meeste aandacht aan een episode met een Nederlandse manager die poogde zonder veel moeite aan Douglass' geld te geraken.

Het hele werk is rijkelijk geïllustreerd. Er worden in de lijst van afbeeldingen zo maar eventjes 200 prenten en foto's opgesomd. De illustraties slagen erin de Victoriaanse tijd te recreëren maar er hadden er gerust wat minder mogen zijn. Sommige afbeeldingen, zoals de weinigzeggende foto's van het station dat aan de

overzijde van de Standard lag, of het nu verlaten terrein van datzelfde station lijken voor mij niet ter zake. Soms werden foto's tweemaal gebruikt zoals die van John Thomas Douglass (173 & 318) en Amy Sedgwick (174 & 175). Dezelfde opmerking geldt ook voor de citaten: er is té veel van het goede. Eveneens minder geslaagd vind ik de opdeling in twee kolommen per bladzijde. Het lezen wordt er een vermoeiende bezigheid door, vooral wanneer heel lange passages geciteerd worden in een kleiner lettertype.

Achteraan vindt men een overzichtelijke stamboom van de familie Douglass en een lijst van hun togeschreven toneelwerken.

Marysa DEMOOR